

Gedeputeerde en Provinciale Staten van Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Naar een realistische aanpak van het Groene Hart

Datum : 13 oktober 2015
Onderwerp : **Agenderend PAL-advies over het Groene Hart**
Ons kenmerk : PAL 2015/029

Geachte leden van GS en PS,

Aanleiding

In het Hoofdlijnenakkoord (2015-2019) van Zuid-Holland is terecht een nieuwe toekomstvisie voor het Groene Hart aangekondigd. Op 28 augustus heeft de PAL het zeer geslaagde symposium [Groene Hart: feit of fictie?](#) georganiseerd in Fort Wierickerschans. Zie de [Presentaties](#) voor meer informatie. Daaraan voorafgaand heeft de PAL gesproken met het Programmabureau Groene Hart, de Randstedelijke Rekenkamer en het Planbureau voor de Leefomgeving¹.

Opgaven voor de toekomst

Ontstaan vanuit de gedachte van een open agrarisch gebied binnen een ring van steden daaromheen heeft het Groene Hart zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een rijkgeschakeerd multifunctioneel landschap, rijk aan water, landbouw, woon- en werkgebieden, erfgoed, natuur, waardevolle cultuurlandschappen en recreatiemogelijkheden voor zowel de eigen als de Randstadbewoners. Het kreeg de betekenis en allure van een Nationaal Landschap dat met tal van nota's, initiatieven, voornemens en speciale bestuurlijke organen in stand moest worden gehouden. Deze koers is nog steeds leidend voor het beheer en de inrichting van het gebied. Het Groene Hart is echter meer dan een planologisch concept.

De PAL is van oordeel dat de huidige benadering tekort schiet om het urgente klimaat- en CO₂-vraagstuk aan te pakken dat de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van het gebied in toenemende mate onder druk zet. Dit geldt zowel in fysieke zin (bodemdaling, waterbeheer), in economisch opzicht (toekomstmogelijkheden landbouw, bedrijvigheid, wonen, recreatie) als financieel (oplopende kosten om gebied bewoon- en bewerkbaar te houden).

Gelet op de samenhang met de omringend stedenband, die evenzeer baat heeft bij een welvarend en goed functionerend open en groen middengebied, ligt hier een gezamenlijke opgave. Deze urgentie vraagt om een gezaghebbende autoriteit die de opgaven aanpakt in opdracht van de drie provincies, het rijk en bij voorkeur de betrokken steden.

Aanbevelingen

De PAL beoogt met de volgende aanbevelingen helderheid en structuur op hoofdlijnen aan te brengen in de discussie en het denken over een realistische en bestendige toekomst voor het Groene Hart. Daarbij moet onder meer onderscheid worden gemaakt tussen de eigenstandige problemen van het gebied en de relatie met de steden.

1) Mede naar aanleiding de rapporten [Grip op het Groene Hart](#) van de Randstedelijke Rekenkamer en [Het Groene Hart in beeld](#) van het PBL.

De gesignaleerde problemen en kansen zijn te ondervangen in drie aanbevelingen:

1. Benoem kwaliteit en focus

Benoem de kwaliteiten en opgaven van het Groene Hart en maak scherp waarop je vanaf nu wilt sturen. Met andere woorden: maak keuzes. Waarvoor doen we het en voor welke kwaliteit? Welke problemen kunnen in kansen worden gekeerd?

Mede op basis van het PBL-rapport [Het Groene Hart in beeld](#), dat de huidige en toekomstige knelpunten én noodzakelijke prioriteiten duidelijk in zicht brengt, adviseren wij een integraal beleid met de focus op **bodembeheer**, **watersysteembeheer** en **grondgebruik**, in onderlinge samenhang. Laat deze speerpunten leidend zijn in de totale meerjarenstrategie voor het Groene Hart en in de keuzes die daarin worden gemaakt. Daarbij zou kunnen worden gekozen voor zoning met als voorbeelden productiegebieden, recreatiegebieden en waterberging in de stadsranden. Zo ook voor een groenblauwe dooradering en verbinding van (Rand)stad en land, als een sterk netwerk voor water, natuur en recreatie.

Leg de punten vast in een kort en bondig focus document waarin de continuïteit van strategie, beleid en afspraken voor een langere periode is geborgd.

2. Geef het gebied draagvlak

Hierbij gaat het primair om de promotie en marketing van het gebied naar het publiek toe en over die zaken die voor dat publiek interessant zijn. Hiermee kan de noodzakelijke verbinding worden gelegd tussen Groene Hart en de steden. Ondanks de inspanningen tot nog toe is het niet gelukt het aantal bezoekers aan het Groene Hart van binnen en buiten de Randstad te vergroten. Er is kennelijk geen match tussen aanbod en vraag en voor een deel is de discussie hierover vervuld door wensdenken. Onderzoek naar de doelgroepen is daarom gewenst.

Het Groene Hart als geheel is niet te marketen omdat het zich verschillend manifesteert in uiteenlopende deelgebieden. Ga uit van de eigen kracht per deelgebied en zet die afzonderlijk op de kaart met de notie dat ze deel uitmaken van een groter geheel. Maak gebruik van de focuspunten die onder de eerste aanbeveling zijn genoemd als typisch Nederlandse onderwerpen waarmee Nederland ook internationaal goed scoort.

Indirect zal deze branding bijdragen aan het draagvlak op bestuurlijk niveau voor de aanpak van de eerder genoemde urgente opgaven.

3. Zorg voor aansturing met autoriteit

Het Groene Hart heeft nog steeds de allure van een Nationaal Landschap en verdient een slagvaardiger aansturing waar nu te versnipperd wordt gewerkt aan de opgaven en kansen. De huidige bestuursstructuur is niet adequaat om de gesignaleerde veelomvattende en complexe vraagstukken aan te pakken.

De PAL pleit voor een onafhankelijke, deskundige en daadkrachtige regiegroep met een ruim mandaat en budget die de huidige organisatorische versnippering en het gebrek aan slagvaardigheid doorbreekt. De regiegroep wordt aangesteld door het Rijk, de drie betrokken provincies en bij voorkeur de steden en legt hier ook verantwoording aan af. De provincie Zuid-Holland zou hier, conform haar voornemen in het Hoofdlijnenakkoord tot visievorming voor het Groene Hart, een aanzet kunnen geven.

Stel een profiel op voor de samenstelling van deze regiegroep die in ieder geval de taak krijgt het focusdocument op te stellen, de continuïteit, de uitvoering en de kwaliteit te bewaken en plannen te toetsen. De regiegroep is ook verantwoordelijk voor het (laten) ontwikkelen van de branding.

De regiegroep benut regionale en lokale activiteiten en initiatieven en is een helder aanspreekpunt voor maatschappelijke organisaties en ondernemers. Zowel het PBL als de Randstedelijke Rekenkamer wijzen in hun rapporten op het belang van een sterke regie. Dit kan betekenen dat bestaande organisaties overbodig worden dan wel een andere rol moeten krijgen.

De PAL is zich ervan bewust dat dit een advies op hoofdlijnen is. Wij zouden het daarom zeer op prijs stellen dit advies nader toe te lichten aan GS en PS. Ook zijn we graag bereid in een volgend stadium een bijdrage te leveren aan de verdere uitwerking van deze aanbevelingen.

Wij zijn graag bereid om naar aanleiding van deze adviesbrief met u het gesprek aan te gaan.

Met vriendelijke groet,

Jan (J.J.) Helder

Jos (J.M.) Brouwer

W.G.

W.G.

Voorzitter

Secretaris